

OCJENE I PRIKAZI

Gottesdienstmenäum für den Monat Dezember, (izd. Hans ROTHE). Abhandlungen der Nordrhein-Westfälischen Akademie der Wissenschaften, Opladen 1996–2000.

Akademija znanosti njemačke pokrajine Nordrhein-Westfalen izdala je vrijednu seriju monografija s kritičkim izdanjem *Služabnoga mineja za mjesec prosinac*. Do sada su izašle četiri knjige: *Gottesdienstmenäum für den Monat Dezember. Teil 1: 1. bis 8. Dezember* (ur. H. Rothe i E. M. Vereščagin), Opladen 1996.; *Teil 2: 8. bis 19. Dezember* (ur. H. Rothe i E. M. Vereščagin), Opladen 1997.; *Teil 3: 20. bis 24. Dezember einschliesslich der Sonntage vor Christi Geburt* (ur. H. Rothe), Opladen 1999.; *Teil 5: Faksimile Ausgabe* (ur. H. Rothe), Opladen 2000. (=Abhandlungen der Nordrhein-Westfälischen Akademie der Wissenschaften 98, 99, 105 = *Patristica Slavica* 2, 3, 6). Četvrti dio je u pripremi, a obuhvatit će službe od 25. do 31. prosinca.

Izdanje je pripremljeno na temelju rukopisa *Sin. 162* što se čuva u Državnom povijesnom muzeju (Gosudarstvennyj istoričeskij muzej) u Moskvi. Stoga su sva tri dosad objavljena toma mineja za prosinac izdani, tj. oblikovani na isti način. Svi su tekstovi preneseni prema načelima definiranim u prvom svesku izdanja ovoga mineja, objavljenom 1996. godine (O tome v. Herta Kuna, *Slovo* 50, 217-222).

Tako se druga knjiga u seriji, a koja obuhvaća blagdane od 8. do 19. prosinca, otvara *Uvodom* na njemačkom i ruskom jeziku (IX-XIX), zatim su navedene *Sigle i kratice* (XXI-XXV), slijedi opsežna *Bibliografija* (XXVII-XXIX) te napokon povijesno-kritičko izdanje teksta (str. 1-694). Autori prijevoda tekstova i komentara uz izdanje su Dagmar Christians i Nikolaos Trunte.

Gotovo na identičan način oblikovana je i treća knjiga. Počinje *Predgovorom* (IX-XXXI) na njemačkom i ruskom jeziku, koji ukratko upoznaje čitatelja sa sadržajem knjige, s grčkim rukopisnim i tiskanim izvorima koji su

uzeti kao paralele, te sa strukturom slavenskih stihova i načinom na koji su priređivači ovoga izdanja prenijeli oznake za notaciju i kraj stiha. Detaljni sadržaj prikazan je pregledno u tablicama. *Sigle i kratice* (XXXII-XXXVI) i *Bibliografija* (XXXVII-XL) također su izloženi detaljno i vrlo pregledno.

Središnji odsječak knjige jest *Povijesno-kritičko izdanje* (1-802) teksta iz navedenoga rukopisa. On sadrži liturgijske tekstove koji se odnose na blagdan i nedjelje prije Kristova rođenja, od 20. do 24. prosinca. Uz slavenski tekst i oznake za notaciju iz rukopisa GIM Sig. 162 te njegove varijante, odnosno paralele (iz kojih je, primjerice, razvidno kako je rukopis Π sačinjen prema drugom predlošku nego rukopisi **М**, **С** i **Т**) donesene su grčke paralele (na temelju dvaju tiskanih, ali i rukopisnih izvora) za pojedine pjesme. Tu je i prijevod slavenskoga teksta na (suvremeni) njemački jezik s kraćim komentarima. Autori prijevoda i komentara su Arnd Wöhler, Dieter Stern i Dagmar Christians. Posebno su označeni biblijski citati u tekstovima.

Izloženi materijal – kontakiji, hirmi, tropari i stihire, te međusobne usporedbe najstarijih istočnoslavenskih rukopisa i njihova odnosa prema grčkim tekstovima – omogućuje detaljnu tekstološku i muzikološku analizu ovoga veoma vrijednog spomenika.

Godine 2000. iz tiska je izašao i peti svezak koji donosi cjelovito faksimilno izdanje rukopisa u crno-bijeloj tehnici (str. 1-608), te njegovu iscrpnu paleografsku analizu iz pera E. V. Šulgine (IX-XXV). Na njezinu se raspravu nadovezuje ona Hansa Rothea kao svojevrsan *résumé* o mjestu i značenju rukopisa 162 sinodalne zbirke Državnog povijesnog muzeja u Moskvi u odnosu na najstarije istočnoslavenske minejne i glazbene rukopise (XXVII-XLV). Sa zanimanjem očekujemo objavljivanje i četvrtoga dijela ove edicije.

Iscrpna i nadasve pregledna serija *Gottesdienstmenäum für den Monat Dezember* H. Rothea i suradnika omogućuje uvid filozofima (i to ne samo rusistima) i muzikolozima u ovaj značajni izvor za proučavanje stare ruske i slavenske liturgije i (prijevodnog) crkvenog pjesništva. Ova edicija bit će vrijedna i našem čitatelju za komparativno izučavanje brevijarskih tekstova, jer služabni minej sadrži dijelove koji odgovaraju zapadnom brevijarskom *proprium sanctorum*.

MARIJA-ANA DÜRRIGL